α'Εγώ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή»
(Ἰωάν. ιδ' 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
πνεῦμά ἐστι
καὶ ζωή ἐστι»
(Ἰωάν. ς' 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΕ'. 'Εν 'Αθήναις τῇ 13 'Ιουλίου 1935 'Αριθ. 1197

ΔΗΛΩΣΙΣ

Καθιστῶμεν γνωστὸν εἰς τοὺς κ. κ. συνδρομητάς μας, ὅτι ἀπὸ σήμερον μέχρι 24 προσεχοῦς Αὐγούστου ἡ «Ζωή» θὰ ἐκδίδεται ἀνὰ δεκαπενθήμερον καὶ οὐχὶ καθ' ἑβδομάδα. Τοῦτο γίνεται μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δοθῇ καιρὸς μικρᾶς ἀναπαύσεως εἰς τὸ προσωπικόν μας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θερινοῦ καύσωνος. Προετιμήθη δὲ τὸ μέτρον τοῦτο ἀντὶ τῆς καθιερωμένης τελείας διακοπῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἑβδομάδας, διὰ νὰ μὴ στεροῦνται τῆς μελέτης αὐτοῦ οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ ἐπὶ ὁλόκληρον σχεδὸν μῆνα.

ΛΥΠΗ ΜΕΤΡΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗ

Καὶ εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ λυπηθῶ; θὰ ἐρωτήσῃς ἴσως. Χωρίζομαι ἀπὸ πρόσωπα φίλτατα. Ὁ θάνατός μοῦ ἁρπάζει ἀπὸ τὴν ἀγκάλην μου τὸν ἀδελφόν μου, τοὺς προσφιλεῖς μου γονεῖς, τὰ τέκνα μου, τὸν σύζυγόν μου. Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μείνω ἀνάλγητος καὶ ἀναίσθητος; Ἄλλα ἀτυχήματα οἰκονομικὰ μὲ πλήττουν, ἕνεκα τῶν ὁποίων μένω γυμνὸς εἰς τοὺς δρόμους, φαίνομαι ἀσυνεπὴς εἰς τοὺς δανειστάς μας, κινδυνεύω δὲ νὰ ἀποστερηθῶ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου τῶν τέκνων μου. Πῶς θέλεις νὰ διατεθῶ ἀπέναντι αὐτῆς τῆς δυστυχίας;.....

Δὲν σοῦ λέγω βέβαια νὰ γελάσῃς. Οὔτε σοῦ ζητῶ νὰ μείνῃς ἀπαθής, ὡς νὰ μὴ σοῦ συνέβη τίποτε. Ἐπιμένω ὅμως εἰς τὸ ὅτι ἡ λύπη σου, ἡ ὁποία εἶνε πολὺ φυσικὸν νὰ ἀναφαίνεται εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις, πρέπει νὰ περισταλῇ καὶ νὰ μὴ μείνῃ ἀσυγκράτητος ὥστε νὰ καταλήξῃ εἰς παραφορὰν καὶ εἰς ἀπόγνωσιν. Εἶσαι ἄνθρωπος, μοῦ λέγεις, καὶ ἔχεις καρδίαν εὐαίσθητον. Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ λυπηθῇς; Σωστά. Ὡς ἄνθρωπος ὅμως ποὺ εἶσαι, ἔχεις καὶ λογικόν. Δὲν εἶσαι μόνον καρδία. Εἶσαι καὶ νοῦς. Ἡ σκέψις σου ἂς σὲ συγκρατήσῃ. Τὸ λογικόν σου ἂς γίνῃ χαλινὸς διὰ τὴν λύπην σου. Λυπήσου. Κλαῦσε. Ἀλλὰ πάντοτε μετρημένα. Πάντοτε ὡς λογικὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι μὲ τὴν λύπην καμμία ἐπανόρθωσις δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῇ, ἀλλ' ὅλως τοὐναντίον τὸ κακὸν ἐπιτείνεται καὶ ἐπιδεινώνεται. Διότι ὅπως μᾶς λέγει ὁ σοφὸς Σολομῶν, «ὥσπερ σὴς ἐν ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτω λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν».

Εὐλογημένε ἄνθρωπε! Θέλεις νὰ χάσῃς καὶ τὴν ὑγείαν σου; Αἱ οἰκονομικαί σου στενοχωρίαι τότε θὰ καταλήξουν εἰς ἀληθινὸν ἀδιέξοδον. Καὶ τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ὁ θάνατος αὐτοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ προσφιλοῦς προσώπου, ἐπόμενον εἶνε νὰ διευρυνθῇ καὶ νὰ καταστῇ ἀκόμη περισσότερον δυσαναπλήρωτον καὶ μὲ τὸν κλονισμὸν τῆς ἰδικῆς σου ὑγείας. Δὲν ἐννοεῖς ὅτι εἰς τὴν περιπέτειαν, ἡ ὁποία σὲ εὗρε, θὰ προστεθῇ νέα περιπέτεια; Καὶ δὲν ἀντιλαμβάνεσαι, ὅτι διατηρῶν τὴν ὑγείαν σου, ἔχεις εἰς τὴν διάθεσίν σου ἓν κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ἐὰν τὸ διαχειρισθῇς φρονίμως, ἐπόμενον εἶνε νὰ σὲ βγάλῃ ἀπὸ τὴν λάσπην, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεσαι τώρα κολλημένος;

Παραδείγματα ἔχεις ἐνώπιόν σου πολλά. Πρὸ τοῦ νὰ δοκιμάσῃς σύ, τί εἶνε τὸ οἰκονομικὸν ναυάγιον, τὸ ἀντεμετώπισαν πολλοὶ γνωστοί σου καὶ ὅμοιοί σου. Δὲν εἶδες; Ὅσοι ἐξ αὐτῶν δὲν τὰ ἔχασαν, ἀλλ' ἤρχισαν ἐκ νέου ἀπὸ τὸ τίποτε μὲ ἐπιμέλειαν καὶ ὑπομονήν, ἀνεδείχθησαν καὶ πάλιν. Καὶ ἂν δὲν ἀνέκτησαν ἐξ ὁλοκλήρου ὅ,τι ἔχασαν, τοὐλάχιστον ἔπαυσαν νὰ δοκιμάζουν στερήσεις καὶ νὰ πιέζωνται ἀπὸ στενοχωρίας χρηματικάς.

Δὲν εἶδες πάλιν τοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐννοοῦσαν νὰ παρηγορηθοῦν, ἀλλ' ἔμεναν καρφωμένοι ἐπάνω εἰς τὸ νεοσκαφὲς μνημεῖον τοῦ προσφιλοῦς των, καθυγραίνοντες διαρκῶς τὸ χῶμά του μὲ τὰ ἀστείρευτα δάκρυά των; Τί ἐπέτυχαν μὲ τὰς ὑπερβολάς των αὐτάς; Ἐσκόρπισαν πυκνότερον σκότος εἰς τὸν οἶκόν των. Ἡ οἰκογενειακή των ζωὴ ἔγινε πικροτέρα καὶ ἀνυπόφορος. Καὶ ἐπηύξησαν τὴν δοκιμασίαν τοῦ θανάτου μὲ τὴν ὀδύνην τῆς ἀσθενείας ἢ καὶ μὲ δεύτερον ἢ καὶ τρίτον θάνατον.

Κλαῦσε λοιπόν. Ἀλλὰ κλαῦσε μετρημένα καὶ λογικά. Κλαῦσε ὡς κυβερνήτης, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον τὰ ἀλλεπάλληλα κύματα σφοδρᾶς τρικυμίας ἐπέφεραν σοβαρὰς ἀβαρίας, ἀλλ' ὁ ὁποῖος αἰσθάνεται, ὅτι παρὰ τὰς ἀβαρίας αὐτὰς τὸ πλοῖόν του εἶνε γεμᾶτον ἀκόμη καὶ πρέπει νὰ σωθῇ. Δὲν θὰ ἦτο ἄφρων καὶ ἀνόητος καὶ ἀσυνείδητος ἀκόμη, ἐὰν καταπληττόμενος ἀπὸ τὴν ἐπελθοῦσαν ζημίαν κατέλειπε τὸ πλοῖον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κυμάτων, διὰ νὰ συντελεσθῇ πλήρως τὸ ναυάγιον; Πρόσεξε. Εἰς παρομοίαν ἀφροσύνην, διατί δὲ ὄχι καὶ ἀσυνειδησίαν, διολισθαίνεις καὶ σύ. Δὲν τὸ ἐννοεῖς; Ἐὰν εἷς ἐκ τῶν προσφιλῶν σου ἀπέθανεν, εἰς τὸν οἶκόν σου μένουν ζωντανοὶ καὶ ἄλλοι. Τί θέλεις λοιπόν; Νὰ καταποντισθῇ καὶ νὰ κατερειπωθῇ ὁλόκληρος ὁ οἶκος διὰ νὰ ἀποθάνουν τὸ συντομώτερον καὶ οἱ λοιποί;

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΓΕΝΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ

11. Συμπέρασμα. Οὕτω ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῶν τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων γενομένης ἐξετάσεως τῶν παλαιοντολογικῶν εὑρημάτων ἐπεβεβαιώθη τὸ συμπέρασμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἤδη ἀπὸ τοῦ 1881 εἶχε καταλήξει ὁ ἄλλως οὐ μόνον μεταξὺ τῶν ἐξελικτικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ὀλοφρόνων ἐπιστημόνων κατατασσόμενος Contejean, ὅστις, ὡς ἤδη εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, ἐπληροφόρει ὅτι· «Δύναταί τις νὰ προκαλέσῃ τοὺς ἐξελικτικοὺς νὰ παραθέσωσιν ἔστω καὶ ἓν μόνον παράδειγμα, μίαν οἱανδήποτε σειρὰν τύπων ἀπολελιθωμένων, ὅπου νὰ καθίσταται δυνατὸν νὰ παρακολουθήσῃ τις βῆμα πρὸς βῆμα, ἀπὸ ἡλικίας εἰς ἡλικίαν τὰς μεταμορφώσεις τὰς ὁδηγούσας ἀπὸ ἑνὸς εἴδους εἰς ἕτερον»(1). Ἐνῷ δὲ οὐδὲ ἓν παράδειγμα τοιαύτης μεταμορφώσεως εἶνε δυνατὸν νὰ προσαχθῇ, ἀφ' ἑτέρου, ὡς βεβαιοῖ ὁ Farges, δύνανται νὰ ἐπιδειχθῶσι κατὰ χιλιάδας τὰ παραδείγματα τῶν πλέον ἀνεπαισθήτων μεταβάσεων ἀπὸ τῆς μιᾶς παραλλαγῆς ἢ ποικιλίας εἰς τὴν ἑτέραν(2).

12. Ἐπικύρωσις ἐκ παρατηρήσεων τῆς Παλαιοβοτανικῆς. Τὸ ἐκ τῆς ἐξετάσεως δὲ τῶν ἀπολελιθωμένων ζῴων συναχθὲν συμπέρασμα τοῦτο ὡς πρὸς τὰς μεσαζούσας μορφάς, ἔρχονται νὰ ἐπιβεβαιώσωσι καὶ αἱ ἐπὶ τῆς Παλαιοβοτανικῆς παρατηρήσεις, αἵτινες δύνανται νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα τὰ ὑπὸ τοῦ διασήμου Παλαιοβοτανολόγου Zeiller συναχθέντα: «Ἐὰν θεωρηθῇ τὸ εἶδος ὑπὸ ἔννοιάν τινα εὐρυτέραν· ἐὰν ἐξετασθῶσιν εἰδικῶς τὰ εἴδη ἐκεῖνα, ἅτινα ἐξέλιπον καὶ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὰς παραλλαγὰς ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ ἐκτάσει, βλέπομεν, ὅτι αἱ παραλλαγαὶ αὗται σταματῶσιν εἰς ὡρισμένα ὅρια, χωρὶς νὰ διαβαίνωσι τὰς ἐνδιαμέσους ἀποστάσεις, αἵτινες χωρίζουσιν αὐτὰς ἀπὸ τῶν γειτονικῶν εἰδῶν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὰ γένη. Ὅταν δὲ ζητήσῃ τις νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς μορφὰς τοῦ γένους ἢ τοῦ εἴδους, αἵτινες διεδέχθησαν ἀλλήλας, πλησιάζων ταύτας πρὸς ἐκείνας, αἵτινες φαίνονται τόσον λόγῳ τῆς σχετικῆς των ἡλικίας ὅσον καὶ λόγῳ τῶν συγγενειῶν, ὅτι δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἔχουσαι μετ' αὐτῶν δεσμοὺς καταγωγῆς καὶ γεννήσεως, παρατηρεῖ, ὅτι ἡ σειρὰ δεικνύεται πάντοτε διακοπτομένη, ὁσονδήποτε πλήρεις καὶ ἂν εἶνε αἱ πληροφορίαι μας περὶ τῆς φλωρίδος τῆς ἐποχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουσιν αἱ ὑπὸ μελέτην μορφαί. Αἱ ἀναλογίαι εἰς τινας περιπτώσεις εἶνε ἀρκούντως μεμαρτυρημέναι, ὥστε ἡ ἰδέα γενεαλογίας τινὸς νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸ πνεῦμά μας. Ἀλλ' αἱ φάσεις αἱ ἐνδιάμεσοι, αἵτινες θὰ ἀποκαθίστων τὴν πραγματικότητα τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τῆς μιᾶς μορφῆς εἰς τὴν ἄλλην διαφεύγουσι τὰς διαπιστώσεις μας. Ἡ διακοπὴ τῆς συνεχείας ὀξύνεται ἀκόμη περισσότερον, ὅταν ἀπευθυνθῇ τις εἰς ὁμάδας τάξεως ὑψηλοτέρας. Φαίνεται, ὅτι ἀντὶ νὰ συντελῶνται βαθμιαίως αἱ μεταμορφώσεις, διὰ τῶν ὁποίων νέαι μορφαὶ κατέστη δυνατὸν νὰ συσταθῶσι, γίνονται αὗται σχεδὸν πάντοτε, ἐὰν μὴ αἰφνιδίως καὶ διὰ τροποποιήσεων ἀποτόμων, τοὐλάχιστον ραγδαιότατα, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἐπανεύρωμεν τὰ ἴχνη αὐτῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ καταγωγὴ τῶν μεγάλων ὁμάδων παραμένει κεκαλυμμένη ὑπὸ τὸ πλέον βαθὺ σκότος, οὐ μόνον ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐκείνας, διὰ τὰς ὁποίας θὰ ἐχρειάζετο νὰ ἀνέλθωμεν εἰς χρονολογίαν τινὰ προγενεστέραν ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνάγονται τὰ παλαιότερα τεκμήρια, ἅτινα κατέχομεν, ἀλλὰ καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐκείνας, αἵτινες φαίνονται, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὰ Δικοτυλήδονα, ὅτι ἐνεφανίσθησαν ἀρκούντως ἀργὰ ὥστε νὰ εἶνε δυνατὸν δι' ἀμέσου παρατηρήσεως νὰ καθορίσωμεν τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγεννήθησαν»(3).

Τοσαῦτα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐνδιαμέσους μορφάς, τὰς ὁποίας ἐπικαλοῦνται οἱ ἐξελικτικοὶ ἐκ τῆς παλαιοντολογίας.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΑΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΤΟΥ

Μίαν ἀκόμη ἐντολὴν ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν σχετικὴν μὲ τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἀαρὼν καὶ τῶν παιδιῶν του. Καὶ ἡ ἐντολὴ αὐτὴ ὥριζε νὰ προσφέρωνται εἰς τὸ θυσιαστήριον καθημεριναῖς θυσίαις, δηλαδή, μία θυσία τὸ πρωῒ καὶ ἄλλη μία τὸ βράδυ. Καὶ θὰ ἐθυσιάζοντο εἰς αὐτὰς δύο ἀρνὰ χρονιάρικα, ἕνα τὸ πρωῒ καὶ ἕνα τὸ βράδυ. Κάθε ἡμέραν αὐτά, ὥστε νὰ εἶνε «θυσία ἐνδελεχισμοῦ εἰς γενεὰς ὑμῶν» (Ἐξόδ. κθ' 42), δηλαδὴ θυσία ποὺ θὰ γίνεται τακτικά, χωρὶς νὰ σταματᾷ ποτε· θυσία, ποὺ θὰ συνεχίζεται εἰς ὅλαις τῆς γενεαῖς, ἀπὸ τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην.

Ἴσως θὰ μ' ἐρωτήσῃς τώρα, χριστιανέ μου, γιατὶ ἐσταμάτησαν ἡ θυσίαις αὐταῖς καὶ γιατὶ ἀπὸ τοὺς νέους Ἰσραηλίτας τῆς χάριτος, δηλαδὴ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς, δὲν ζητεῖ ὁ Θεὸς νὰ τοῦ προσφέρουν καθημερινῶς θυσίας, ὅπως ἄλλοτε ἀπὸ τὸν παλαιὸν Ἰσραήλ. Καὶ θὰ λάβῃς τὴν ἀπάντησιν, ὅτι ἡ θυσίαις ἐκείναις ἐπροτύπωναν τὴν μεγάλην θυσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπροσφέροντο καθημερινῶς ὄχι μόνον γιατὶ δὲν ἴσχυαν νὰ φέρουν τὸ ἀποτέλεσμα, ποὺ ἔφερεν ἡ μεγάλη αὐτὴ θυσία, ἀλλὰ καὶ γιατὶ προεικόνιζαν τὴν καθημερινὴν καὶ συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον μεσιτείαν, τὴν ὁποίαν ὁ αἰώνιος Ἀρχιερεὺς Χριστὸς προβάλλοντας τὸ τίμιον Αἷμά του μεσιτεύει εἰς τὸν Πατέρα Του. Ναὶ μὲν μιὰ φορὰ ὁ Χριστὸς ἐθυσιάσθη καὶ ἔχυσε τὸ αἷμά Του διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, ἀλλ' ὅταν ἀνελήφθη, ἐκάθησεν ἐκ δεξιῶν τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ καὶ μεσιτεύει παντοτεινὰ γιὰ τὸν καθένα μας χωριστά, ποὺ Τὸν ἐπικαλεῖται, καὶ γιὰ ὅλους μαζὺ τοὺς πιστούς Του, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἐκκλησίαν Του.

Ἐκτὸς ὅμως αὐτοῦ ὁ καθένας μας πρέπει πρωῒ καὶ βράδυ νὰ προσφέρῃ μοναχός του εἰς τὸ σπίτι ἢ ὅπου εὑρεθῇ μίαν θυσίαν πνευματικὴν εἰς τὸν Θεόν, τὴν θυσίαν τῆς εὐγνωμοσύνης Του, τῆς ἀφοσιώσεώς Του, τῆς ὑπακοῆς Του· θυσίαν ὄχι ὑλικήν, μὲ σφαγμένα ἀρνὰ καὶ κριάρια. Ἀλλὰ

(1) Contejean, Revue scientifique 1881, τόμ. I σελ. 559.
(2) μν. ἔργ. σελ. 269.
(3) Zeiller, Eléments de Paléobotanique σελ. 384, Παρὰ de Sinéty ἔνθ' ἀνωτ. στήλ. 1809.

θυσίαν πνευματικήν, ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδιᾶς του καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ του. Θυσίαν προσευχῆς, δοξολογίας, εὐχαριστίας, ἱκεσίας. Τὸ κάνεις αὐτό, ἀδελφέ μου; Ἐὰν δὲν τὸ κάνῃς, εἶσαι ἀναπολόγητος. Γιατί ὁ Θεὸς δὲν σοῦ ζητεῖ νὰ διαθέσῃς χρήματα, τὰ ὁποῖα ἴσως δὲν ἔχεις· ἀρνιὰ τὰ ὁποῖα πιθανῶς δὲν μπορεῖς νὰ ἀγοράσῃς. Σοῦ ζητεῖ νὰ προσευχηθῆς· νὰ τοῦ εἰπῆς ἕνα εὐχαριστῶ, ἕνα δόξα σοι ὁ Θεὸς ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά σου. Ξεῦρε δὲ καλά, ὅτι γι' αὐτὸ δὲν θὰ μείνῃς ἀπλήρωτος. Γιατί ὁ Θεὸς τότε, ποὺ διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ κάμῃ τόσα καὶ τόσα γιὰ νὰ στηθῇ ἡ σκηνὴ καὶ τὸ θυσιαστήριον, νὰ ἑτοιμασθοῦν ἡ στολαῖς τοῦ Ἀαρὼν καὶ τῶν παιδιῶν του, νὰ προσφέρωνται ἡ καθημεριναῖς θυσίαις, εἰξεύρεις τί τοῦ ὑπεσχέθη εἰς τὸ τέλος; «Γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖθεν, ὥστε λαλῆσαί σοι. Καὶ τάξομαι ἐκεῖ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν δόξῃ μου» (Ἐξόδ. κθ' 42) Αὐτὸ τοῦ ὑπεσχέθη. Μὲ ἄλλα λόγια· προσφέρεις ἐσύ, ἄνθρωπε πανάθλιε, ἀπ' ἐκεῖνα ποὺ δὲν εἶνε ἰδικά σου εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλὰ ἀμέσως σοῦ προσφέρει καὶ Αὐτὸς ἀπὸ ἐκεῖνα, ποὺ ἔχει καὶ εἶνε ἀνυπολόγιστα εἰς πλοῦτον καὶ τιμήν. Συγκαταβαίνει ἕως τὴν μικρότητά σου, συνομιλεῖ μαζύ σου σὰν νὰ ἦταν ὅμοιός σου καὶ κατοικεῖ εἰς τὸ θυσιαστήριον, τὸ ὁποῖον στήνεις εἰς δόξαν Του, δοξάζοντας αὐτὸ καὶ μεταδίδοντας εἰς αὐτὸ ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειάν Του. Εὐτυχισμένος λοιπὸν καὶ ἀληθινὰ τρισμακάριος θὰ εἶνε ἐκεῖνος, ποὺ θὰ μεταβάλῃ τὴν καρδίαν του εἰς ναὸν καὶ εἰς θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ. Εὐτυχισμένος καὶ τρισμακάριος θὰ εἶνε ἐκεῖνος, ποὺ θὰ ψάλλῃ καθημερινῶς μὲ τὰ χείλη του τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ, προσφέροντας συγχρόνως καὶ ὁλόκληρον τὴν θέλησίν του εἰς μίαν θυσίαν ὑπακοῆς καὶ ἀληθινῆς ἀφοσιώσεως. Ἐὰν ὁ Θεὸς ἐδόξασε τότε τὴν ἄψυχον σκηνὴν μὲ τὴν παρουσίαν Του, πολὺ περισσότερον θὰ δοξάσῃ τὸν ἔμψυχον ναὸν καὶ τὴν ζωντανὴν σκηνήν Του. Δὲν ἐνθυμεῖσαι τί μᾶς ὑπεσχέθη; «Τοὺς δοξάζοντάς με ἀντιδοξάσω».

Ἀρχιμ. † ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

14. «Μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν».

Μὴ προσέχοντες εἰς Ἰουδαϊκοὺς μύθους καὶ εἰς ἐντολὰς ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀποστρέφονται τὴν ἀλήθειαν.

«Μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις». Πρβλ. Α' Τιμοθ. α' 4. Ἐνταῦθα καθορίζεται σαφῶς, ὅτι οἱ μῦθοι ἦσαν Ἰουδαϊκοί. Πρόκειται δὲ μᾶλλον περὶ συναξαρίων καὶ διηγήσεων ξένων πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ καθαρῶς μυθικῶν, οὐχὶ δὲ γενικῶς περὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν ἐθίμων καὶ διατάξεων, ὡς ἡρμήνευσαν οἱ ἕλληνες ἑρμηνευταί, χαρακτηρίσαντες τὰ Ἰουδαϊκὰ ὡς μῦθον «καὶ ὡς παραπεποιημένα καὶ ὡς παρὰ καιρὸν τηρούμενα» (Ζυγ.).

«καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων». Ἀντιτίθενται πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Ὑπενθυμίζει τὸ χωρίον Ἡσαΐου κθ' 13, τὸ ὁποῖον παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου (Ματθ. ιε' 9. Μάρκ. ζ' 7) υἱοθετεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ Παύλου (Κολοσ. β' 22). Ἀναφέρεται δὲ εἰς τὰς παραδόσεις τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἐμπεριλαμβάνει τὰς ἑρμηνείας τῶν νομικῶν διατάξεων περὶ καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων καὶ τελετουργικῶν πλύσεων· ταῦτα πάντα οὐδὲν κῦρος εἶχον, διότι ἦσαν μόνον ἑρμηνεῖαι ἀνθρώπων καὶ μάλιστα ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἤδη ἀπώθουν καὶ ἀπεστρέφοντο τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου (Πράξ. ιγ' 46).

15. «Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις».

Ὅλα μὲν εἶνε καθαρὰ εἰς τοὺς καθαρούς· εἰς τοὺς μιαροὺς δὲ καὶ ἀπίστους τίποτε δὲν εἶνε καθαρόν, ἀλλ' ἔχει μιανθῆ καὶ ἔχει γίνει ἀκάθαρτος καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν.

«Πάντα μὲν καθαρά». Ἤδη ἀπὸ τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἑρμηνειῶν τῶν πρεσβυτέρων προχωρεῖ ὁ Παῦλος καὶ εἰς τὰς περὶ καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων διατάξεις τοῦ νόμου, αἵτινες εἶχον προσωρινὸν χαρακτῆρα καὶ αἵτινες ἀπέβλεπον εἰς παιδαγωγικὸν σκοπόν. Ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ χωρίσουν καὶ ἀπομακρύνουν τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τὸν εἰδωλολατρικὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος ἀδιακρίτως ἔτρωγε καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα, καὶ νὰ τηρῶσιν οὕτω τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρας, κατασφαλίζουσαι αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀλεθρίων ἐπιρροῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἐδέχετο ἐκ τῆς ἐλευθέρας μετὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ἐπιμιξίας καὶ συνεστιάσεως.

«πάντα». «Πάντα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ» (Ζυγ.). «Οὐδὲν ὁ Θεὸς ἀκάθαρτον ἐποίησεν· οὐδὲν γὰρ ἀκάθαρτον, εἰ μὴ ἡ ἁμαρτία μόνη· ψυχῆς γὰρ ἅπτεται καὶ ταύτην ρυποῖ» (Χρυσ.).

«τοῖς καθαροῖς». Τοῖς ἔχουσι καθαρὰν τὴν καρδίαν. (Πρβλ. Ματθ. ε' 8 «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ»).

Τὸ ὅλον χωρίον ***«πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς»*** κτυπᾷ εἰς τὸ οὖς ὡς παροιμία ἢ λόγιόν τι. Πιθανῶς ἦτο λόγος αὐτοῦ τοῦ Κυρίου (Πρβλ. Λουκᾶ ια' 41 «ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται). Ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἀκάθαρτος καρδία καθιστᾷ πάντα ἀκάθαρτα εὕρηται καὶ παρὰ τοῖς προφήταις (Ἀγγαίου β' 13—14). «Τὸ καθαρὸν καὶ ἀκάθαρτον, κυρίως ἀπὸ τῆς τῶν λαμβανόντων διανοίας γίνεται· ἐπεὶ κατὰ φύσιν πάντα καθαρά» (Οἰκ.).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ,,

		Τιμὴ Δρχ.	Ταχ. Ἔσωτ.
Ἡ Μίμησις τοῦ Χριστοῦ. Θαυμάσιον οἰκοδομητικὸν βιβλίον, ἀριθμοῦν βίον πέντε αἰώνων καὶ 6000 ἐκδόσεις εἰς 50 γλώσσας. Μετάφρασις νέα ὑπὸ Μ. Ἀρχιμ. Μιχ. Κωνσταντινίδου. Σελίδες 478.	ἄδετος	20	9
	πανόδετος	35	10
πολυτελείας δερμάτινος ἐντὸς κυτίου		100	10
† Νικηφόρου Θεοτόκη. Κυριακοδρόμια Εὐαγγελίων καὶ Ἀποστόλων, τόμοι δύο, ἔκδοσις ἑνάτη. Περιέχουν Ἑρμηνείας καὶ Ὁμιλίας εἰς τὰ Κυριακὰ Εὐαγγέλια καὶ τοὺς Ἀποστόλους ὅλου τοῦ ἔτους. Μάθημα ὠφελιμώτατον. Βοήθημα πολύτιμον δι' ἱεροκήρυκας, διδασκάλους κλπ. Οἱ δύο τόμοι	ἄδετοι	100	30
	πανόδετοι	160	48
	δερμάτινοι	200	52

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΙΟΥΛΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. Ε' Ματθ. η' 28—θ' 1).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 27.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. Ε', Ρωμ. ι' 1—10).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 472.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Εἶναι σπουδαία παράλειψις.

Ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον ἐδείκνυεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ὁμοεθνῶν του Ἰουδαίων. Ἐπειδὴ τοὺς ἔβλεπε νὰ εἶνε μετὰ φανατισμοῦ προσηλωμένοι εἰς τὸν Μωσαϊκὸν νόμον καὶ τὰς διατάξεις αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ θέλουν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὄχι μόνον ἐθλίβετο διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἔκαμνε πᾶν ὅ,τι τοῦ ἦτο δυνατόν, διὰ νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν. Δι' αὐτὸ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν περικοπὴν τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς του γράφει· «ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν». Ἡ ψυχὴ τοῦ θείου Ἀποστόλου ἐφλέγετο ἀπὸ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν ὅπως πιστεύσουν καὶ σωθοῦν οἱ πατριῶταί του Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο προσηύχετο διαρκῶς καὶ παρεκάλει τὸν Θεόν. Εἶνε δὲ γνωστὸν ἀπὸ τὴν ὅλην ζωὴν καὶ δρᾶσιν τοῦ ἀποστόλου Παύλου πόσον ἐκοπίαζε διὰ νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν, καίτοι ἐκεῖνοι τὸν κατεδίωκον μὲ πεῖσμα καὶ ἐζήτουν τὴν ἐξόντωσίν του.

Δυστυχῶς, οἱ περισσότεροι σήμερον ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς δεικνύομεν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν ψυχικὴν ὠφέλειαν ἐκείνων, ποὺ ζοῦν μακρὰν τοῦ Χριστοῦ καὶ βαδίζουν τὸν δρόμον τῆς ἀπωλείας. Ἰδού, ὅτι τόσον πλῆθος πατριωτῶν μας καὶ συγχωριανῶν καὶ γειτόνων μας, ἀκόμη δὲ καὶ στενῶν συγγενῶν μας, ἀγνοοῦν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν δι' Αὐτοῦ σωτηρίαν καὶ ἀδιαφοροῦν διὰ τὰ ζητήματα τῆς θρησκείας, τῆς ψυχῆς καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς. Πόσοι, ὅμως, ἀπὸ ἡμᾶς ποὺ ἐγνωρίσαμεν τὴν ἀλήθειαν, πόσοι ἐνδιαφερόμεθα δι' αὐτοὺς καὶ τί κάμνομεν διὰ τὴν σωτηρίαν ἐκείνων; Πόσοι προσευχόμεθα εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ πόσοι Τὸν παρακαλοῦμεν διαρκῶς μὲ πίστιν καὶ μὲ πόνον ψυχῆς διὰ τὴν σωτηρίαν των; Μαρτυρεῖ δὲ ἡ συνείδησίς μας, ὅτι ἐξηντλήσαμεν πᾶν μέσον καὶ ἐκάμαμεν ὅ,τι εἶνε δυνατόν, διὰ νὰ φωτισθοῦν καὶ αὐτοὶ καὶ σωθοῦν;

Καὶ ὅμως, εἶνε καθῆκον ἀπαραίτητον νὰ ἐνδιαφερώμεθα σοβαρῶς καὶ νὰ χρησιμοποιῶμεν κάθε τρόπον συνετὸν καὶ πρακτικὸν διὰ τὴν ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν ἄλλων καὶ μάλιστα τῶν γνωστῶν μας. Ἀποτελεῖ δὲ παράλειψιν σπουδαιοτάτην πᾶσα τυχὸν δι' αὐτοὺς ἀδιαφορία μας. Διότι, ἐὰν ὀφείλωμεν νὰ κοπιάζωμεν διὰ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τῶν ἄλλων, πολὺ περισσότερον εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προσπαθῶμεν ὅπως τοὺς ὁδηγήσωμεν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ ὠφελήσωμεν τὰς ψυχάς των.

Ὅταν λείπῃ ἡ γνῶσις.

Διὰ τοὺς συγχρόνους του Ἰουδαίους βεβαιώνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι «ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν». Διότι ναὶ μὲν παρουσιάζοντο ζηλωταὶ καὶ ἔνθερμοι ὑποστηρικταὶ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου καὶ ἐδείκνυον ζῆλον ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, ὁ ζῆλός των ὅμως δὲν συνωδεύετο καὶ μὲ τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας. Ὁ ζῆλός των ὠφείλετο εἰς μίαν τυφλὴν προσκόλλησιν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, χωρὶς ὅμως νὰ προέρχεται καὶ ἀπὸ ὀρθὴν ἀντίληψιν καὶ κατανόησιν τῶν πραγμάτων.

Ἡ μεγάλη ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ γνωρίζουν οἱ Ἰουδαῖοι, ἦτο τὸ ὅτι ἡ σωτηρία προέρχεται μόνον ἀπὸ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν τήρησιν τῶν τυπικῶν διατάξεων τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Ἄλλως τε, ὁ Μωσαϊκὸς νόμος εἶχε δοθῆ πρὸς αὐτούς, διὰ νὰ τοὺς προπαρασκευάσῃ καὶ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν πίστιν πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Αὐτοὶ ὅμως δὲν ἔδιδαν προσοχὴν εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἐκήρυττεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ οἱ ἄλλοι ἐργάται τοῦ εὐαγγελίου. Κατεδίωκον μάλιστα μὲ μανίαν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τόσα ἐμπόδια παρενέβαλλον εἰς τὴν διάδοσιν αὐτῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα λοιπὸν ποῖον ἦτο; Τὸ ὅτι ὁ ζῆλός των, ἐπειδὴ ἔλειπεν ἡ γνῶσις τῆς ἀληθείας, κατήντα ἕνας τυφλὸς φανατισμός, ὁ ὁποῖος οὔτε εἰς αὐτοὺς οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους ἔφερε καλόν.

Ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἀκριβῶς ἰσχύει καὶ πρέπει νὰ λεχθῇ καὶ δι' ὅλους ἐκείνους τοὺς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζονται ὡς ζηλωταὶ δῆθεν καὶ φανατικοὶ ὑπέρμαχοι τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, ἐνῷ ἀγνοοῦν ποία εἶνε ἡ πραγματικῶς ὀρθόδοξος διδασκαλία. Ἡ δὲ ἄγνοια τοὺς κάμνει νὰ δίδουν σημασίαν καὶ νὰ φανατίζωνται διὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀξίζουν τὸν κόπον, ἐνῷ θὰ ἔπρεπεν εἰς ἄλλα σοβαρώτερα νὰ στρέψουν τὴν προσοχὴν καὶ τὸν ζῆλόν των. Τοὺς ἀκούετε νὰ δημιουργοῦν σχίσματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ φωνάζουν ὅτι «θὰ χύσουν καὶ τὸ αἷμά των ἀκόμη διὰ τὴν θρησκείαν», διότι τοὺς παρασύρει ὁ τυφλὸς φανατισμός, τὸν ὁποῖον δημιουργεῖ ἡ ἄγνοια τῆς ἀληθείας.

Δι' αὐτὸ ἂς προσέχωμεν. Καλὸς μὲν εἶνε ὁ ζῆλος καὶ ἀξιέπαινοι ὅσοι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν θρησκείαν. Ἀλλά, προσοχὴ μήπως ἡ ἄγνοια μᾶς ὁδηγεῖ εἰς ἄκριτον ζῆλον καὶ ἀπερίσκεπτον φανατισμόν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν προέρχονται τόσα κακά.

Δὲν ζητεῖ ἀκατόρθωτα.

Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν αἰώνιον σωτηρίαν, δὲν ζητεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ αὐτὸν πράγματα ἀκατόρθωτα καὶ ἀδύνατα. Καθὼς ἀναπτύσσει εἰς τὴν σημερινὴν περικοπὴν ὁ ἀπόστολος Παῦλος, δύο εἶνε τὰ μέσα τῆς σωτηρίας. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀπὸ καρδίας πίστις ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε ὁ Σωτὴρ τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔμπρακτος ὁμολογία τῆς πίστεως ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων του. Καρδίᾳ γάρ, λέγει, πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.

Ἀλλ' οὔτε ἡ πίστις εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν οὔτε ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν Του εἶνε πράγματα ἀκατόρθωτα διὰ τὸν ἄνθρωπον. Διότι πῶς θὰ τὰ ἐζήτει ὁ Θεός, ἐὰν ἦσαν ἀκατόρθωτα, ἀφοῦ καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου γνωρίζει ὁ Θεὸς καὶ ἡ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καλωσύνη Του εἶνε τόσον μεγάλη; Τὸ γεγονός, ἄλλως τε, ὅτι τόσα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἠμπόρεσαν καὶ ἀπὸ καρδίας νὰ πιστεύσουν καὶ ἔργα πίστεως καὶ ἀρετῆς νὰ ἐπιδείξουν, εἶνε μία ἀναντίρρητος ἀπόδειξις ὅτι αὐτὰ ποὺ ζητεῖ ὁ Θεὸς εἶνε δυνατὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ τὰ ἐφαρμόσῃ.

Οὐδείς, βέβαια, ἀρνεῖται τὰς δυσκολίας ποὺ ἔχουν καὶ τὰ δύο, τόσον ἡ πίστις ὅσον καὶ τὰ ἔργα! Διότι ὁ ἄνθρωπος, διεφθαρμένος ὅπως εἶνε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμόν του καὶ δὲν θέλει νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε Θεὸς καὶ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἁμαρτία μᾶς ἔχει κάμει τοιούτους, ὥστε νὰ αἰσθανώμεθα ἀδυναμίαν καὶ δυσκολίαν, ὅταν πρόκηται νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶνε ἕτοιμος νὰ μᾶς δώσῃ πλουσίαν τὴν δύναμίν Του, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ εἰμπορέσωμεν πολὺ εὐκόλως νὰ ὑπερνικήσωμεν ὅλας τὰς δυσκολίας καὶ νὰ κάμωμεν τὸ θέλημά Του.

Ἂς μὴ προφασιζώμεθα λοιπὸν ὅτι αὐτὰ ποὺ ζητεῖ ὁ Θεὸς εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐφαρμοσθοῦν. Τοῦτο εἶνε μία ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου, μὲ τὴν ὁποίαν θέλει νὰ μᾶς κρατῇ αἰχμαλώτους τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν Χριστόν, ὁ Ὁποῖος μᾶς καλεῖ εἰς τὴν σωτηρίαν.

ΣΤΗΛΗ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ΦΙΛΟΙ

Ὅλαι σχεδὸν αἱ οἰκογένειαι ἔχουν τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους των. Οἱ συγγενεῖς δὲ καὶ οἱ φίλοι ὄχι μόνον ἔρχονται εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τὰ τέκνα των, ἀλλὰ εἰς πολλὰς περιστάσεις καὶ ἐπιδροῦν πολὺ μὲ τὰς γνώμας των καὶ μὲ τοὺς τρόπους των εἰς τὴν ὅλην πορείαν καὶ ἐξέλιξιν τῆς οἰκογενείας. Εἶνε λοιπὸν ἔξω πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἀπὸ καλοὺς φίλους ἡ οἰκογένεια ἀλόκληρος ἔχει νὰ κερδίσῃ πολλά, ἐνῷ ἀντιθέτως ἀπὸ φίλους κακοὺς μόνον βλάβην καὶ ζημίαν πρέπει νὰ περιμένῃ. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ τοὺς καλοὺς φίλους, οἱ ὁποῖοι ἄλλως τε εἶνε καὶ σπάνιοι καὶ δυσεύρετοι. Θὰ ἐπιστήσωμεν ὅμως τὴν προσοχὴν τῶν γονέων εἰς τοὺς διαφόρων εἰδῶν φίλους, οἱ ὁποῖοι εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ σπίτι των καὶ ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν ὄχι μόνον μὲ αὐτούς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ παιδιά των. Ἐὰν ἡ συναναστροφὴ μὲ συνομηλίκους ἐπηρεάζῃ πάντοτε τὰ παιδιά, ἀσφαλῶς καὶ ἡ συναναστροφὴ μὲ μεγάλους ἐπηρεάζει αὐτὰ ὄχι ὀλιγώτερον. Διότι οἱ λόγοι καὶ οἱ τρόποι τῶν μεγάλων ἔχουν διὰ τὰ παιδιὰ περισσότερον κῦρος καὶ δι' αὐτὸ ἀπομιμοῦνται περισσότερον πᾶν ὅ,τι βλέπουν εἰς τοὺς μεγάλους. Ἑπομένως, ἂν οἱ οἰκογενειακοὶ φίλοι δὲν εἶνε ἄνθρωποι μὲ ἀρχὰς χριστιανικάς, μὲ ἰδέας ὀρθάς, μὲ ἠθικὸν χαρακτῆρα, κινδυνεύουν νὰ ζημιωθοῦν ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν αὐτὴν ὄχι μόνον οἱ σύζυγοι, ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς καὶ ἡ κόρη. Ὑπάρχουν ἄλλως τε γεγονότα πολλὰ ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν ζωήν, εἰς τὰ ὁποῖα βλέπομεν πόσαι σκηναὶ καὶ πόσα διαζύγια καὶ πόσα δράματα οἰκογενειακὰ ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ ἀνθρώπους κακῆς διαγωγῆς, ποὺ εἶχαν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὸ σπίτι ὡς φίλοι οἰκογενειακοί.

Τὸ κακὸν εἶνε ὅτι οἱ φίλοι αὐτοὶ δὲν ἀρκοῦνται νὰ συνομιλοῦν μόνον μὲ τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα, ἀλλ' ἀρέσκονται νὰ συζητοῦν καὶ νὰ παίζουν μὲ τὰ παιδιά. Κατορθώνουν πολλάκις νὰ γίνωνται εὐχάριστοι καὶ ἀγαπητοὶ εἰς τὰ παιδιὰ μὲ τοὺς περιποιητικούς των λόγους, μὲ τὰς ἱστορίας ποὺ διηγοῦνται, μὲ τὰ δῶρα καὶ τὰ γλυκίσματα ποὺ φέρουν εἰς τὰ παιδιά. Ὅλα αὐτὰ θὰ ἦσαν καλὰ καὶ χρήσιμα, ἐὰν οἱ φίλοι αὐτοὶ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ εἴπουν καὶ μίαν καλὴν συμβουλὴν ἢ τοὐλάχιστον νὰ δεικνύουν κάποιον παράδειγμα ἀρετῆς. Δυστυχῶς, ὅμως, εὑρίσκονται οἰκογενειακοὶ φίλοι κακῆς ἠθικῆς ποιότητος, οἱ ὁποῖοι ἀφίνουν νὰ ἐξέρχωνται ἀπὸ τὸ στόμα των, χάριν ἀστεϊσμοῦ, λέξεις καὶ φράσεις ποὺ ἀποπνέουν πολλὴν ἠθικὴν δυσοσμίαν. Διὰ νὰ παίξουν μὲ τὰ παιδιὰ ἢ νὰ τὰ πειράξουν, δὲν διστάζουν νὰ εἴπουν λόγια, διὰ τὰ ὁποῖα ἄλλοι θὰ ἐκοκκίνιζαν. Προβαίνουν ἀκόμη νὰ δίδουν συμβουλὰς διὰ τὰ παιδιά, αἱ ὁποῖαι θὰ τὰ ἐκτροχιάσουν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς σεμνότητος, θὰ τὰ ἐμποδίσουν ἀπὸ καθήκοντα θρησκευτικά, θὰ τὰ ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ζωήν. Πολλάκις οἰκογενειακοὶ φίλοι ὑπῆρξαν οἱ κακοὶ σύμβουλοι τῶν γονέων ἐν σχέσει πρὸς τὰ παιδιὰ καὶ ἔγιναν αἰτία νὰ εἰσχωρήσουν ἐντὸς τῆς οἰκογενείας ἀρχαὶ ἐλευθέριαι καὶ συνήθειαι κοσμικαὶ ὁδηγοῦσαι εἰς βίον ματαιότητος καὶ ἁμαρτίας.

Δι' αὐτὸ εἶνε ἀνάγκη νὰ προσέχετε πολὺ ἐκείνους ποὺ εἰσάγετε εἰς τὸ σπίτι σας ὡς φίλους. Σκεφθῆτε ὄχι μόνον τὴν ἰδικήν σας ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν παιδιῶν σας. Μὴ συνάπτετε σχέσεις μὲ ἀνθρώπους, διὰ τὸ ποιὸν τῶν ὁποίων ἔχετε πληροφορίας κακὰς ἢ ἔστω ἀμφιβολίας καὶ ὑποψίας. Καὶ ἂν δι' ἄλλους λόγους, εἴτε διότι εἶνε συγγενεῖς, εἴτε διότι ἔχετε μαζῆ των δοσοληψίας καὶ ὑποθέσεις ἐπαγγελματικάς, εἴσθε ἠναγκασμένοι νὰ τοὺς δέχεσθε κάποτε εἰς τὸ σπίτι ὡς φίλους, τοὐλάχιστον μὴ ἀφίνετε τὰ παιδιά σας νὰ ἔχουν σχέσεις μαζῆ των. Ἐὰν δὲ καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ σπιτιοῦ, ὁ ὑπηρέτης ἢ ἡ ὑπηρέτρια, παρουσιάζουν σημεῖα ποὺ πείθουν ὅτι ἐπηρεάζουν κακῶς τὰ παιδιά, δὲν πρέπει οὔτε μίαν ἡμέραν νὰ τοὺς κρατήσητε εἰς τὸ σπίτι σας. Καί, γενικῶς, φυλάξατε τὰ παιδιά σας ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ πλησιάζουν ὡς φίλοι—καὶ ἴσως ἔχουν πράγματι διαθέσεις φιλικάς—ἀλλ' οἱ ὁποῖοι, χωρὶς καὶ αὐτοὶ νὰ τὸ ἐννοοῦν, γίνονται ἐπιζήμιοι εἰς τὰ παιδιὰ μὲ τοὺς λόγους των καὶ τοὺς τρόπους των.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ..... ΔΡΑΧ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΣΕΛ. 4 ἢ ΔΟΛ. 1

Ἐπιστολαὶ καὶ συνδρομαὶ πρὸς κ. ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΙΟΥΛΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. ϛ' Ματθ. θ' 1—8)

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 28.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ϛ', Ρωμ. ιβ' 6—14)

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 478.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ὑπερηφάνεια διὰ ξένα πράγματα.

Δωρεαὶ τοῦ Θεοῦ εἶνε αἱ διάφοροι ἱκανότητες ἑκάστου ἀνθρώπου, εἴτε σωματικαὶ εἴτε πνευματικαί. Εἶνε, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, χ α ρ ί σ μ α τ α, κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· τουτέστι χαρίσματα, τὰ ὁποῖα ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ δίδει εἰς τὸν καθένα μας, εἰς τοῦτον μὲν ἐκεῖνο καὶ εἰς ἄλλον ἄλλο.

Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ὑψηλοφρονῇ καὶ νὰ καυχᾶται διὰ τὰς ἱκανότητας καὶ τὰ προσόντα του. Ὁσονδήποτε ὑψηλὴ καὶ περίβλεπτος καὶ ἂν εἶνε ἡ θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ προτερήματα μᾶς ἀναβιβάζουν, καὶ ἂν οἱ ἄλλοι θαυμάζουν τὴν ἱκανότητά μας, καὶ ἂν ἔχουν τὴν ἀνάγκην μας, ἡ συναίσθησις ὅτι τίποτε καλὸν ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλ' ὀφείλομεν τὰ πάντα καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μας εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ μᾶς κρατῇ τεταπεινωμένους πάντοτε καὶ νὰ ἐκδιώκῃ ἀπὸ τὴν ψυχήν μας πᾶσαν ὑπερήφανον καὶ ἐγωϊστικὴν ἰδέαν. Διότι, καθὼς τονίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ εἰς ἄλλην του ἐπιστολήν, ὁ ἄνθρωπος διαρκῶς πρέπει νὰ σκέπτεται «τί ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;» Μὲ ἄλλους λόγους, ποῖον προτέρημα ἔχεις, διὰ τὸ ὁποῖον δύνασαι νὰ ἰσχυρισθῇς ὅτι δὲν τὸ ἔλαβες ἀπὸ τὸν Θεόν; Ἀπολύτως τίποτε. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, διατί καυχᾶσαι ὡς ἐὰν σὺ εἶσαι ὁ δημιουργὸς τῶν προτερημάτων σου;

Καὶ ὅμως! Ἂν καὶ εἶνε τόσον ἁπλῆ καὶ σαφὴς ἡ ἀλήθεια αὐτή, πολὺ ὀλίγον τὴν λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν μας. Καὶ διὰ αὐτό, ὅσοι εἶνε προικισμένοι μὲ προσόντα καὶ παρουσιάζουν ἱκανότητα, τὸ «πέρνουν ἐπάνω τους» κατὰ τὴν κοινὴν ἔκφρασιν καὶ καταντοῦν οἱ περισσότεροι ὑπερήφανοι καὶ ἐγωϊσταί. Περιφρονοῦν πολλαῖς φοραῖς τοὺς ἄλλους καὶ οὔτε καταδέχονται νὰ τοὺς ὁμιλήσουν. Συζητοῦν δὲ συνήθως μὲ αὐθεντικὸν ὕφος καὶ δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τοὺς ἄλλους νὰ διατυπώσουν ἀντίρρησιν καὶ γνώμην διαφορετικήν. Διὰ τοῦτο καὶ γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιπαθητικοὶ καὶ δημιουργοῦν μίση καὶ φιλονεικίας.

Ἂς προσέχωμεν λοιπόν. Ὅ,τι καλὸν ἔχομεν, μᾶς τὸ ἐνεπιστεύθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν δὲ δὲν εἶνε δίκαιον νὰ καυχᾶται ἕνας ὑπηρέτης διὰ χρήματα ποὺ τοῦ ἔδωκεν ὁ προϊστάμενος νὰ τὰ διαχειρίζεται, πολὺ περισσότερον δὲν δικαιολογεῖται τὸ νὰ καυχώμεθα ἡμεῖς οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ διὰ χαρίσματα ποὺ μᾶς ἔδωκεν Αὐτός, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ θὰ λογοδοτήσωμεν μίαν ἡμέραν.

Ὄχι κολακευτικὰς φιλοφρονήσεις.

«Ἀγάπη ἀνυπόκριτος», ἀγάπη εἰλικρινὴς καὶ ἀνιδιοτελὴς πρέπει νὰ συνδέῃ τοὺς χριστιανοὺς πρὸς ἀλλήλους. Ἀπόρροια δὲ τῆς τοιαύτης χριστιανικῆς ἀγάπης εἶνε ἡ τιμή, τὴν ὁποίαν ἕκαστος χριστιανὸς ὀφείλει ν' ἀπονέμῃ πρὸς τοὺς ἄλλους, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι».

Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ τιμὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν συνιστᾷ ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία, δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ ἐκείνην τὴν ψευδῆ καὶ ὑποκριτικὴν τιμήν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ λεγομένου «καλοῦ κόσμου» προθυμοποιοῦνται νὰ τιμήσουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Βλέπετε τί γίνεται εἰς τὰ διάφορα «σαλόνια» μὲ τὰς ἀτελειώτους φιλοφρονήσεις τῶν μὲν πρὸς τοὺς δέ. Παρατηρεῖτε δὲ πόσας διατυπώσεις ἐπιβάλλουν οἱ «ὁδηγοὶ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς» εἰς ἐκείνους, ποὺ θέλουν νὰ δείξουν ὅτι τιμοῦν κάποιο ἐπίσημον πρόσωπον. Πόσαι ὑποκλίσεις ῥυθμικαί, πόσα «χαίρω πολὺ διὰ τὴν γνωριμίαν....», καὶ πόσα ἄλλα ἀκόμη!

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως, ὅλα αὐτὰ εἶνε ὑποκριτικὰ καὶ προσποιηταὶ ἐκδηλώσεις ποὺ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν πρὸς τὴν τιμήν, τὴν ὁποίαν οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐκδηλώνουν πρὸς ἀλλήλους. Εἶνε προσχήματα τιμῆς, τὰ ὁποῖα θὰ ἠμποροῦσαν νὰ ὀνομασθοῦν «κατὰ συνθήκην ψεύδη». Διότι ἐκεῖνοι ποὺ τὰ κάμνουν, συμμορφοῦνται κατ' ἀνάγκην μὲ μίαν ἀπαίτησιν τῆς μόδας περὶ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, ἐνῷ κατὰ βάθος ἡ ψυχή των οὔτε ἀγαπᾷ οὔτε τιμᾷ πραγματικῶς ἐκείνους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνονται αἱ τοιαῦται ἐκδηλώσεις. Διὰ αὐτό, ἐνῷ τὸ στόμα λέγει «χαίρω πολύ....» καὶ «τιμή μου μεγάλη....», ἡ ψυχὴ ἀπὸ μέσα οὔτε χαίρει οὔτε αἰσθάνεται τιμὴν διὰ τὴν γνωριμίαν. Ἴσως καὶ νὰ ἀντιπαθῇ....! Καὶ ἐνῷ, ὅταν εἴσθε παρών, λέγουν τόσα τιμητικὰ καὶ κολακευτικὰ διὰ σᾶς, μόλις ἀπομακρυνθῆτε, ἀρχίζει ἡ κακογλωσσιὰ εἰς βάρος σας!

Ἀλλ' ὄχι! Μὲ τὴν ἐντολὴν «τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι» ὁ θεῖος Παῦλος δὲν συνιστᾷ τοιούτου εἴδους προσποιήσεις. Ζητεῖ, ἀντιθέτως, νὰ ἑνώσῃ τοὺς χριστιανοὺς μὲ εἰλικρινῆ καὶ ἄδολον ἀγάπην καὶ νὰ κάμῃ τὸν καθένα μας, ὥστε νὰ θεωρῇ τὸν ἄλλον ἀνώτερόν του καὶ ἄξιον τιμῆς. Διότι θέλει ν' ἀναπτυχθοῦν μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἱεροὶ δεσμοὶ ἀγάπης πραγματικῆς καὶ ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως, μὲ ἐλατήρια πάντοτε ἁγνὰ καὶ ἀνιδιοτελῆ.

Ἡ ἀξία τῆς ἐλπίδος.

Μία ἀπὸ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ὠφελείας ποὺ δίδει εἰς τὸν χριστιανὸν ἡ ἐλπὶς πρὸς τὸν Θεόν, εἶνε καὶ τὸ ὅτι δημιουργεῖ ἀληθινὴν χαρὰν εἰς τὴν ψυχήν, καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ χριστιανὸς δοκιμάζῃ θλίψεις. Διὰ αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος συνδέει τὴν ἐλπίδα μετὰ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ γράφει: «τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες».

Πράγματι, φίλε ἀναγνῶστα! Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπὶς ἀποβαίνει πηγὴ χαρᾶς διὰ τὴν ψυχὴν εἰς ὅλα τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς μας. Διότι, ὅταν ἐλπίζωμεν εἰς τὸν Θεόν, περὶ τῆς πατρικῆς ἀγάπης τοῦ Ὁποίου μᾶς βεβαιώνει ἡ ἁγία Γραφή, ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν μᾶς συμβῇ εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, δὲν θὰ μᾶς κυριεύσῃ ὁ φόβος καὶ ἡ ἀπόγνωσις. Ἔχομεν ἀνάγκας ὑλικὰς καὶ συναντῶμεν δυσκολίας εἰς τὸ ζήτημα τῆς συντηρήσεως; Ἡ ἐλπὶς ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μᾶς παρακολουθεῖ μὲ ἀληθινὸν ἐνδιαφέρον, θὰ μᾶς κάμῃ νὰ εἰρηνεύωμεν καὶ νὰ ἀναπαυώμεθα εἰς ὅ,τι δίδει ὁ Θεός, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ εἶνε ὀλίγον καὶ πτωχικόν. Μᾶς εὑρῆκαν θλίψεις καὶ περιπέτειαι; Ἡ ἐλπὶς ὅτι διὰ τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μας ἐπιτρέπει ταύτας ὁ Θεὸς καὶ ὅτι δύναται Αὐτός, ἂν εἶνε πρὸς ὠφέλειάν μας, νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ, θὰ μετριάζῃ τὸν πόνον μας καὶ θὰ χύνῃ εἰς τὰς ψυχάς μας βάλσαμον παρηγορίας. Εἴμεθα ἁμαρτωλοὶ καὶ αἰσθανόμεθα δριμεῖς τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως, διότι παρωργίσαμεν τὸν Θεόν; Καὶ πάλιν θὰ μᾶς εἰρηνεύσῃ ἡ ἐλπὶς ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε συμπαθὴς καὶ μακρόθυμος καὶ συγχωρεῖ ἐκείνους ποὺ εἰλικρινῶς μετανοοῦν, ὁσαδήποτε καὶ οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε τὰ ἁμαρτήματά των. Ἡ ἐλπίς, ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ μᾶς ἐπιφυλάσσει πέραν τοῦ κόσμου τούτου αἰωνίαν ἀνάπαυσιν καὶ χαράν, θὰ δίδῃ πτερὰ εἰς τὴν ψυχήν μας καὶ θὰ μᾶς κάμῃ νὰ σκιρτῶμεν ἀπὸ ἀγαλλίασιν.

Ὦ! φίλη ψυχή! Σὺ ποὺ τόσον συχνὰ δοκιμάζεσαι καὶ πονεῖς καὶ κλαίεις, ὁπλίσου μὲ τὴν ἐλπίδα πρὸς τὸν Θεόν· Εἶνε ἐλπὶς ποὺ δὲν θὰ διαψευσθῇ ποτέ. Διότι στηρίζεται εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν, τὸν Κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν τοῦ παντός. Ἔλπιζε, λοιπόν, καὶ μὴ ἀποθαρρύνεσαι... Καὶ θὰ πεισθῇς ἐκ πείρας πόσον ἀξίζει ἡ ἐλπίς· θὰ εὑρεθῇς δὲ καὶ σὺ εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν ν' ἀπευθύνεσαι πρὸς τὸν Θεὸν μαζὶ μὲ τὸν Δαβὶδ καὶ νὰ λέγῃς: «Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, μακάριος ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ Σέ».

ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ

Ἑτοιμασία διὰ τὴν θείαν Μετάληψιν.

(Ἐκ τῆς Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου.)

Ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ Ὁποίου ἔργον εἶνε νὰ σώζῃς ἡμᾶς, δίδαξέ μας νὰ Σοῦ προσφέρωμεν τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν δι' ὅλας τὰς εὐεργεσίας Σου, ὅσας ἐχορήγησες καὶ χορηγεῖς εἰς ἡμᾶς. Σὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δεχόμενος τὰ τίμια δῶρα, τὰ ὁποῖα Σοῦ προσφέρομεν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, καθάρισέ μας ἀπὸ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ἐκ τῆς ἁμαρτίας, ἡ ὁποία μολύνει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. Καὶ δίδαξέ μας νὰ ἐργαζώμεθα μὲ ζῆλον καὶ ἐπιμέλειαν διὰ τὸν ἁγιασμὸν τῶν ψυχῶν μας, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴν βαθεῖαν εὐλάβειαν καὶ τὸν φόβον πρὸς τὸ ἅγιον Ὄνομά Σου. Ἵνα, τοιουτοτρόπως, μὲ συνείδησιν καθαρὰν καὶ εἰρηνικήν, ἡ ὁποία νὰ μὴ μᾶς ἐλέγχῃ ὡς ἐνόχους καὶ ἀναξίους, ὑποδεχθῶμεν διὰ τῆς μεταλήψεως τὴν μερίδα τῶν ἁγιασθέντων τιμίων δώρων καὶ ἑνωθῶμεν μὲ τὸ ἅγιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ Σου. Ἀξίωσέ μας νὰ κοινωνήσωμεν ἀξίως, ὥστε νὰ ἔχωμεν τὸν Χριστὸν κατοικοῦντα ἐντὸς τῶν καρδιῶν μας καὶ νὰ γίνωμεν ναὸς τοῦ ἁγίου Σου Πνεύματος.

Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάκουσε τὴν προσευχήν μας. Καὶ φύλαξέ μας, ὥστε κανεὶς ἐξ ἡμῶν νὰ μὴ κοινωνῇ ἀναξίως καὶ γίνῃ ἔνοχος ἁμαρτίας εἰς τὰ πανσέβαστα καὶ ἐπουράνια ταῦτα μυστήριά Σου, οὔτε νὰ τιμωρηθῇ μὲ ἀσθένειαν ψυχικὴν ἢ σωματικήν, ἐπειδὴ μεταλαμβάνει ἀναξίως ἀπὸ τὸ ἅγιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Υἱοῦ Σου. Ἀλλὰ φώτισέ μας καὶ βοήθησέ μας εἰς τὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν, καὶ ἀξίωσέ μας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς μας, μέχρι τῆς τελευταίας ἀναπνοῆς μας, νὰ ὑποδεχώμεθα ἀξίως διὰ τῆς μεταλήψεως τὴν μερίδα τῶν ἁγίων Σου μυστηρίων, ἵνα νὰ ἔχωμεν αὐτὰ ὡς ἐφόδιον διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν τοῦ μέλλοντος, διὰ νὰ εὕρωμεν ἀπολογίαν καλὴν καὶ εὐπρόσδεκτον ἐνώπιόν Σου, ὅταν θὰ παρασταθῶμεν ἐμπρὸς εἰς τὸ φοβερὸν βῆμα τῆς κρίσεως, ὅπου κριτὴς καὶ δικαστὴς θὰ εἶνε ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ μονογενής Σου Υἱός. Ἵνα καὶ ἡμεῖς, μαζῇ μὲ ὅλους τοὺς ἁγίους, τοὺς ἀπ' ἀρχῆς κόσμου εὐαρεστήσαντας ἐνώπιόν Σου, γίνωμεν κληρονόμοι καὶ μέτοχοι τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν Σου, τὰ ὁποῖα ἔχεις ἑτοιμάσει, Κύριε, δι' ὅσους Σὲ ἀγαποῦν. Ἀμήν.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΕΥΝΙΚΗ

ἡ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Αἱ πιέσεις.

Ἡ Εὐνίκη ἦτο εἰς τὸ μικρόν της ἐργαστήριον, ὅπου ἡτοίμαζεν ἀρωματικὰς ἀλοιφὰς διὰ τὴν κυρίαν της. Ἐκτυποῦσε εἰς μίαν μικρὴν μαρμαρίνην λεκάνην ἀλεῦρι μὲ μέλι, τὰ ὁποῖα ἔβρεχε μὲ γάλα καὶ ἀπόσταγμα ρόδων, διὰ νὰ κάμῃ ἕνα εἶδος σάπωνος. Ἀλλ' ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον εἰργάζετο τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εὔκολα ἀντελαμβάνετό τις ὅτι ἐντελῶς ἄλλα πράγματα ἀπησχόλουν τὸν νοῦν της.

—Ποῖαι εἶνε αἱ ἀντιλήψεις τοῦ Φοίβου δι' ἐμέ; ἔλεγε καθ' ἑαυτήν. Ἐφάνη στενοχωρημένος, ὅταν τοῦ εἶπα, ὅτι ἡ Ἰουνία εἶνε θυμωμένη μαζῇ μου. Ἤθελεν ἄρά γε νὰ μὲ τιμωρήσῃ μὲ τὴν τελευταίαν σκληρότητα; Δὲν εἰξεύρω. Ἡ Μαριὰμ σιωπᾷ, ὅταν τῆς κάμνω γνωστὰς τὰς ἀνησυχίας μου. Θὰ ἐπροτιμοῦσε νὰ μείνῃ ἐδῶ ὅλον τὸν χειμῶνα παρὰ νὰ ὑπάγῃ μὲ τὴν κυρίαν της εἰς τὴν Κόρινθον, διὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Φοίβην(1), περὶ τῆς ὁποίας πολὺ ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Φαντάζεται, ὅτι θὰ ὑποστῶ τὴν τιμωρίαν μου μετὰ τὴν ἀναχώρησίν της;

Ἐπειδὴ ἦτο ἀπορροφημένη ἀπὸ τοιαύτας σκέψεις καὶ ἐμονολόγει, ἡ ἐργασία της ἐπροχώρει ἀργά. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ Μαριὰμ ἀνεσήκωσε τὸ παραπέτασμα καὶ εἰσῆλθε.

—Εἰξεύρω, ὅτι ἡ Ἰουνία εἶνε ἀπησχολημένη, εἶπεν ἡ νεαρὰ τυφλή. Εἴμεθα μόναι, προσέθεσε μὲ χαμηλὴν φωνὴν καὶ ἔτεινε τὸ αὐτὶ μὲ προσοχὴν ἐπ' ὀλίγας στιγμάς.

—Ναί· εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπῆγε σήμερον ἡ Φουλβία, ἀπήντησεν ἡ Εὐνίκη ἀναστενάζουσα.

Ἀφ' ὅτου εἶχε συναντηθῆ μὲ τὸν Φοῖβον, δηλαδὴ ἀπὸ πολλῶν ἑβδομάδων, δὲν ἐπετράπη ἔκτοτε εἰς τὴν Εὐνίκην νὰ ἐξέλθῃ παρὰ μόνον δύο φορά· ἡ Φουλβία εἶχεν ἀναλάβει ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν ἐργασίαν. Τῆς ἦτο λοιπὸν ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τὸν διδάσκαλόν της, τὸν γηραιὸν Ναζωραῖον. Ὁ Φοῖβος ἐν τούτοις ἔφερεν ὄχι μόνον κάποιαν παραγγελίαν τῆς ἀδελφῆς του πρὸς τὸν τελευταῖον τοῦτον, ἀλλ' ἀκόμη καὶ μίαν ἀναφοράν, ἀπευθυνομένην πρὸς τὸν Διονύσιον, τὸν ἱερέα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν. Κατηχηθεῖσα τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας ὑπὸ τῆς Κορνηλίας καὶ τῆς Μαριάμ, ἠύχετο διακαῶς νὰ συγκαταλεχθῇ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ εἰς Ἀθήνας ἐπίσκεψις τῆς Κορνηλίας, ἡ ὁποία ἔφερεν εἰδήσεις ἀπὸ τὴν Ρώμην, εἶχε συντελέσει νὰ στηριχθῇ εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα τὸ μικρὸν ποίμνιον τῆς πόλεως ταύτης, μὲ τὸ ὁποῖον εἶχεν ἑνωθῆ τώρα διὰ νὰ συμπροσευχηθῇ. Ἐκεῖ συχνὰ ὡμίλησε διὰ τὴν Εὐνίκην, ἡ ὁποία ὑπέφερε τὴν δουλείαν μὲ τόσην ὑπομονήν, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ κυρία της δὲν ἠμποροῦσε νὰ εὕρῃ σφάλλουσαν εἰς τίποτε ἄλλο, εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ ζήτημα τῶν θεῶν, τοὺς ὁποίους ἠρνεῖτο πλέον εἰς τὸ ἑξῆς νὰ λατρεύῃ. Ἡ νεαρὰ δούλη διήγειρε βαθεῖαν συμπάθειαν· καὶ ἐν ἀγνοίᾳ της οἱ πιστοὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀπηύθυναν εἰς τὸν Θεὸν θερμὰς δι' αὐτὴν προσευχάς. Ἡ Κορνηλία ἐπεθύμει σφοδρῶς νὰ μάθῃ πῶς ἔφθασεν εἰς τὰ χέρια τῆς Εὐνίκης ἡ περγαμηνὴ ἐκείνη, ποὺ ἔπεσεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματα τῆς Εὐνίκης, ὅταν πρώτην φορὰν τὴν εἶδε. Τὴν εἶχεν ἄρά γε ἀκόμη; Ἀλλ' ἡ Ρωμαία κυρία δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὴν ἐρωτήσῃ, διότι ἡ Ἰουνία ἐφρόντιζε νὰ μὴ συναντᾶται ἡ Εὐνίκη μετὰ τῆς φίλης της. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἡ Κορνηλία εἶχε στείλει βιαστικὰ τὴν Μαριὰμ εἰς τὴν Εὐνίκην διὰ νὰ τῆς φέρῃ ἐνθαρρυντικοὺς καὶ παρηγορητικοὺς λόγους.

Καθὼς αὕτη τὸ ὑπώπτευσεν, ἡ Κορνηλία δὲν ἤθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας γρήγορα, ἀπὸ φόβον μήπως ἡ Ἰουνία τιμωρήσῃ αὐστηρὰ τὴν δούλην της μετὰ τὴν ἀναχώρησίν της. Ἤλπιζεν, ὅτι ὁ χρόνος θὰ ἐπράϋνε τὴν ὀργὴν τῆς φίλης της, καὶ δι' αὐτὸ ἀνέβαλλε τὴν ἀναχώρησίν της, ἂν καὶ εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ ὑπάγῃ νὰ περάσῃ ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν Κόρινθον, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της διὰ Ρώμην.

(1) Πρόκειται περὶ τῆς διακόνου τῆς παρὰ τὴν ἀρχαίαν Κόρινθον Ἐκκλησίας τῶν Κεγχρεῶν, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους (16. 1) ἐπιστολῇ του.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἡ εἰρήνη ἐν κινδύνῳ.

Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἡ εἰρήνη τῶν Κρατῶν ἀποδεικνύεται ἐξαιρετικῶς ἐπισφαλής, «τὰ ἀπειλητικὰ νέφη πυκνοῦνται εἰς τὸν διεθνῆ ὁρίζοντα», καὶ ὁ κόσμος φαίνεται ἀρκετὰ ἐγγὺς εἰς μίαν νέαν κρίσιν πολεμικῆς παραφροσύνης. Οἱ μὴ ἔχοντες συμφέρον νὰ ἴδουν σήμερον τὴν ἔκρηξιν νέου πολέμου σπεύδουν νὰ ζητήσουν φάρμακα καὶ θεραπείαν ἀπὸ τὰ περίφημα «Σύμφωνα» εἰρήνης καὶ διαιτησίας, ἢ ἀπὸ τὸ καταστατικὸν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἀλλὰ τί ἠμποροῦν νὰ προσφέρουν τὰ χάρτινα αὐτὰ κατασκευάσματα; Αὐτὰ διαφημίζονται ὡς θαυματουργά, ὅταν οἱ συντάκται καὶ οἱ συμβαλλόμενοι ἔχουν ἀνάγκην μεσολαβήσεως χρόνου, διὰ νὰ ἑτοιμασθοῦν πρὸς νέον πόλεμον. Ἀλλ' ὅταν νομίσουν ὅτι εἶνε ἑτοιμοι, αὐτὰ μεταβάλλονται εἰς «θύματα ἐνταφιαζόμενα ἄνευ δακρύων καὶ λύπης», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν «Τάϊμς» τῆς Νέας Ὑόρκης. Καί, φυσικά, τὸν ἀσυγκλήνητον ἐνταφιασμόν των ἐπακολουθοῦν ποταμοὶ αἱμάτων καὶ δακρύων διὰ τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἐντὰφιαζομένων πολεμιστῶν.

Δὲν θὰ παύσῃ δὲ ἡ διὰ τῶν «συμφώνων» καὶ τῶν «συνθηκῶν» τῆς εἰρήνης τοιαύτη ἀπάτη, μέχρις ὅτου οἱ λαοὶ ἀποδεχθοῦν τὸ μοναδικὸν σύμφωνον εἰρήνης ἀληθινῆς, τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὑποταχθοῦν εἰλικρινῶς καὶ εὐχαρίστως εἰς τὸν μόνον Εἰρηνοποιόν, τὸν Χριστόν!

Πολιτεύματα καὶ χαρακτῆρες.

Ἡ δὲ ἰδική μας χώρα, καὶ κατὰ τὸ μεσολαβοῦν διάστημα τῆς ἐξωτερικῆς εἰρήνης, δὲν κατώρθωσε νὰ ἔχῃ ἐσωτερικὴν τοιαύτην, ἀλλὰ συχνὰ ἀναταράσσεται ἀπὸ τὴν ἔκρηξιν κινημάτων καὶ στάσεων, εἰς τὰς ὁποίας τὰ πάθη ἐκσποῦν. Καὶ ἐπειδὴ χρειάζεται νὰ ἐπιδεικνύεται κατὰ καιροὺς εἰς τὸν λαὸν καὶ κάποια πανάκεια, αὕτη ἐπιζητεῖται εἰς τὸ πολίτευμα. Ὅλαι δηλαδὴ αἱ εὐθῦναι τῆς καταστάσεως ἐπιρρίπτονται εἰς τὸ ὑπάρχον πολίτευμα καὶ ὅλη ἡ εὐδαιμονία φαίνεται προσμειδιῶσα ἀπὸ ἕνα νέον πολίτευμα, πρὸς τὸ ὁποῖον καλοῦν τὸν λαὸν οἱ ἑκάστοτε προβάλλοντες ὡς σωτῆρες τῆς καταστάσεως.

Ἀλλὰ τὰ πολιτεύματα καὶ οἱ καταστατικοί των χάρται εἶναι καὶ αὐτὰ λέξεις, ὀνόματα, χαρτιά, ποὺ λαμβάνουν ἔννοιαν καὶ ἀξίαν, ἢ χάνουν κάθε σημασίαν καὶ σπουδαιότητα, ἀναλόγως τῆς ἠθικῆς ἀξίας καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀναλαμβανόντων νὰ τὰ ἐφαρμόσουν ἀρχόντων. Ὅταν ἄρχοντες καὶ ὑπάλληλοι—ὑπάλληλοι δὲ καὶ λαὸς ἀκολουθοῦν κατὰ κανόνα τοὺς ἀνωτέρους των, τοὺς ἄρχοντας—εἶναι ἄνθρωποι εὐσυνείδητοι, δίκαιοι, τίμιοι, ἠθικοί, τότε καὶ τὸ ἐλλιπέστερον πολίτευμα θὰ δημιουργῇ κρατικὴν καὶ κοινωνικὴν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ εὐημερίαν. Ὅταν ὅμως ἄρχοντες καὶ ὑπάλληλοι εἶνε κοινοὶ συμφεροντολόγοι, ἄνευ ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ συναισθήσεως τοῦ καθήκοντος, τότε ἡ μὲν θέσις καὶ τὸ ἀξίωμά των θὰ χρησιμοποιῆται ὡς εὐκαιρία ἁρπαγῆς ἀσφαλοῦς καὶ ἐπιχρυσωμένης ἀπὸ τὰς τιμὰς τοῦ ἀξιώματος, τὸ δὲ πολίτευμα, καὶ ἂν θεωρητικῶς εἶναι ἄριστον, θὰ φαίνεται κάκιστον καὶ ἄχρηστον.

Θὰ μεταβάλῃ λοιπὸν καὶ τοὺς χαρακτῆρας ἡ μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος;

Ὁμαδικαὶ ἐκτελέσεις!

Ἀλλ' ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ στάθμη τῆς ἠθικῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Δὲν παρέρχεται ἡμέρα, ποὺ νὰ μὴ χυθῇ αἷμα, νὰ μὴ γίνουν τραυματισμοὶ καὶ φόνοι εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἢ εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ὑπερεπήθυναν δὲ ἐσχάτως τὰ λεγόμενα «δράματα τιμῆς», μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ γίνωνται ὁμαδικαὶ πλέον ἐκτελέσεις. Τὸ γεγονός, ὅτι προχθὲς εἰς τὰς Καλάμας ἕνας νέος ἔσφαξε συγχρόνως δύο ἀδελφάς του, «διὰ λόγους τιμῆς», μαρτυρεῖ ὅτι ἐφθάσαμεν καὶ εἰς τὰς ὁμαδικὰς ἐκτελέσεις.

Εἰς τὸ ζήτημα δὲ αὐτὸ τῶν διὰ λόγους τιμῆς ἐγκλημάτων παρουσιάζεται ἔκδηλος ἡ τραγικὴ ἀνακολουθία, εἰς τὴν ὁποίαν ἔφθασεν ὁ λαός, ποὺ μένει ἠθικῶς ἀδιαπαιδαγώγητος: ὅτι ζητεῖ τιμὴν ἄνευ ἠθικῆς. Ἐνῷ δηλαδὴ ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν ἔλειψε πλέον ἡ αὐστηρότης ἐκείνη τῶν ἠθῶν, ποὺ ὑπῆρχε παλαιότερα· ἐνῷ δὲν δίδεται ἀπὸ τοὺς γονεῖς εἰς τὰ παιδιὰ καμμία ἠθικὴ μόρφωσις καὶ ἀνατροφή· ἐνῷ αἱ θύραι τῆς οἰκογενείας ἀνοίγονται, διὰ νὰ εἰσέρχεται κάθε νεωτερισμὸς καὶ κάθε ἐλευθεριότης, ἀνατρέπουσα τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις· ὅταν ἔπειτα τὰ θήλεα μέλη ἐκδηλώσουν καὶ πρακτικῶς τὴν τοιαύτην θλιβερὰν ἀπουσίαν ἠθικῆς ἀγωγῆς, ἢ τὰ μαθήματα τῆς ἐλευθεριότητος, ποὺ ἔλαβαν εἰς τὸ σπίτι, τότε εἶναι ἕτοιμον τὸ περίστροφον ἢ τὸ μαχαῖρι τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ συζύγου, τοῦ οἱουδήποτε συγγενοῦς, διὰ τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν. Καὶ τὸ ἔγκλημα καλεῖται νὰ διορθώσῃ ἄλλο ἔγκλημα. Ἀλλὰ ποτὲ τὸ ἔγκλημα δὲν διορθώνει. Μόνον καταστρέφει, μόνον πολλαπλασιάζει τὰ ἐγκλήματα καὶ τὴν διαφθοράν.

Ἡ Γραφὴ καὶ ἡ ἀρχαιολογία.

Οἱ «Ἐκκλ. Καιροὶ» (Church Times) τοῦ Λονδίνου, σχολιάζοντες διὰ κυρίου ἄρθρου τὴν διάθεσιν νέου διὰ τὸ 1936 ποσοῦ «πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Βιβλικῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν», ἐκθέτουν πόσην συμβολὴν παρέσχεν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλολογίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς «ἡ ὑλικὴ μαρτυρία τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ ἀπεκαλύφθησαν διὰ τῆς σκαπάνης τοῦ ἀρχαιολόγου».

Εἰδικώτερον δὲ σημειώνουν, ὅτι ἀποδείχθη διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων «ἡ ταυτότης τῶν ἀρχαίων Βιβλικῶν τοποθεσιῶν», καὶ ὅτι «ἡ ἐπιστημονικὴ ἐξέτασις τῶν ἐρειπίων των ἐξακολουθεῖ νὰ χύτῃ ἄπλετον φῶς εἰς τὰς διηγήσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Πολλά, ποὺ ἦσαν προηγουμένως σκοτεινὰ εἰς τὸ κείμενον τῆς Γραφῆς, τώρα διεφωτίσθησαν. Πράγματι, τὰ πορίσματα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐρεύνης τῶν ἀρχαίων τοποθεσιῶν, ἐπιβεβαιοῦντα τὴν ἀπέριττον διήγησιν τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀποδείχθησαν τόσον πολύτιμα».

Οὐδὲν—συνεχίζουν οἱ «Ἐκκλ. Καιροί»—ἐξ ὅσων ἀνέκυψαν διὰ τῆς σκαπάνης τοῦ ἀρχαιολόγου εἰς τὴν Παλαιστίνην, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Μεσοποταμίαν, εὑρέθη εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ χρονικὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὑλικαὶ μαρτυρίαι ἑνὸς καταστρεπτικοῦ κατακλυσμοῦ ἀνεκαλύφθησαν ἐν Μεσοποταμίᾳ· καὶ αὗται ὑπὸ τῶν ἀνεξαρτήτως ἐργαζομένων Ἄρος Woolley *καὶ τοῦ καθηγητοῦ* Langdon *εἰς τὴν Οὖρ καὶ τὴν Κίς. Ὁ Ἀβραὰμ δὲν θεωρεῖται πλέον ἡ πρώτη φυσιογνωμία μιᾶς συνεχιζομένης ἱστορίας, ἀλλ' ὁ κληρονόμος πολιτισμοῦ χιλίων τοὐλάχιστον ἐτῶν, ὁ ἐκπαιδευθεὶς εἰς ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ μαθηταὶ ἐπεδίδοντο καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν τῆς κυβικῆς ρίζης.*

Ἡ ἀλήθεια, λοιπόν, τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὄχι μόνον δὲν φοβεῖται τὰς πραγματικὰς ἀνακαλύψεις τῆς Ἐπιστήμης, ἀλλὰ τὰς περιμένει νὰ τῆς προσφέρουν τὰ σέβη των.

«Τὸ αἰώνιον θαῦμα».

Καὶ ἕνας ἄλλος ἐπιστήμων, ἐρευνήσας ὄχι τὴν γῆν διὰ τῆς ἀρχαιολογικῆς σκαπάνης, ἀλλὰ τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, ὁ πρὸ διετίας ἀποθανὼν καθηγητὴς τῆς Ἀστρονομίας Δ. Αἰγινήτης, ἔγραφεν εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Μετέωρα» βιβλίον του:

«Ἡ ἁρμονικὴ ὀργάνωσις τῆς φύσεως δεικνύει τὴν ἐν αὐτῇ πάνσοφον καὶ ἐν παντὶ ὑπέροχον πρόνοιαν· διδάσκει σαφῶς, ὅτι ὁ κόσμος δὲν εἶναι προϊὸν τυχαίου γεγονότος, δημιούργημα τυχαίας συμπτώσεως· ἀλλ' ἔργον θαυμάσιον, ἐν ᾧ βασιλεύει ὁ Νόμος, ἀλλ' ὅπερ δὲν κυβερνᾷ ἡ Τύχη, οὐδὲ φθείρει ὁ χρόνος. Ὅστις δὲν διαβλέπει τὴν ἁρμονίαν ταύτην τοῦ κόσμου καὶ ἀρνεῖται τὴν ἐν αὐτῷ παντοιοτρόπως καὶ πανταχοῦ ἐκδηλουμένην μεγαλουργὸν πρόνοιαν, ἀμβλυωπεῖ πρὸ τοῦ λαμπροῦ θεάματος τῆς ζωῆς καὶ τῶν θαυμασίων λειτουργιῶν τῆς φύσεως. Ἐλέχθη ὅτι ὀλίγα πράγματα ὑπαγορεύουσι νὰ μὴ ἀρνηθῶμεν εἰς τὴν φύσιν μίαν διάνοιαν, ἕνα σκοπόν· ὅτι πλανώμεθα, φανταζόμενοι πρόνοιαν ἐκεῖ, ἔνθα ὑπάρχει μόνον τυχηρὰ σύμπτωσις, ἐν τῷ μέσῳ ἑκατομμυρίων ἀτυχῶν τοιούτων. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ τις τόσην ὀλίγην ὀξυδέρκειαν, ὥστε νὰ μὴ διακρίνῃ τὴν πρόνοιαν ταύτην, ἀνὰ πᾶν βῆμα καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, ἐντὸς τῶν ἀπείρων φυσικῶν λειτουργιῶν καὶ διὰ μέσου τῶν ποικίλων φυσικῶν φαινομένων; Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ὑπερφυσικῶν θαυμάτων, κατὰ παράβασιν τῶν φυσικῶν νόμων, διὰ νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς· τὸ μέγιστον, τὸ πραγματικώτερον καὶ τὸ πειστικώτερον τῶν θαυμάτων εὑρίσκεται αἰωνίως ἐνώπιον ἡμῶν· δὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἀνοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ ἴδωμεν: εἶναι αὐτὴ ἡ φύσις! «Ἡ ἀρίστη ἔκφρασις τῆς ἐσωτερικῆς ἁρμονίας τοῦ κόσμου, λέγει ὁ πολὺς Poincaré, *εἶναι ὁ Νόμος· ὁ Νόμος εἶναι μία τῶν μᾶλλον προσφάτων κατακτήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· ὑπάρχουν εἰσέτι λαοί, οἱ ὁποῖοι ζῶσιν ἐντὸς αἰωνίου θαύματος καὶ δὲν ἐκπλήσσονται ἐκ τούτου. Τοὐναντίον ἡμεῖς ἔπρεπε νὰ ἐκπλησσώμεθα ἐκ τῆς κανονικότητος τῆς φύσεως. Οἱ ἄνθρωποι ζητοῦσι παρὰ τῶν θεῶν των νὰ δεικνύωσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν διὰ θαυμάτων· ἀλλὰ τὸ αἰώνιον θαῦμα εἶναι, ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν αἰωνίως θαύματα. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ κόσμος εἶναι θεῖος, ἀφοῦ διὰ τοῦτο εἶναι ἁρμονικός. Ἐὰν ὑπεῖκεν εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν, τί θὰ μᾶς ἐδείκνυεν ὅτι δὲν διέπεται ὑπὸ τῆς τύχης; Τὴν κατάκτησιν ταύτην τοῦ Νόμου· τὴν ὀφείλομεν εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐπιστήμης ταύτης, μεῖζον τοῦ τῶν σωμάτων, ἅτινα σπουδάζει»* (La valeur de le Science *σελ. 7).*

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι.